

1. Taustatiedot

Vastaajan nimi: Porin vammaisneuvoston jäsenet (sihteeri Anne Lundgren)

Vastaajan sähköpostiosoite: anne.lundgren@porinperusturva.fi

2. Millaisia asioita hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten toimintasäännöissä ja -käytännöissä tulisi huomioida? (kokouskäytännöt, toimikausi, varajäsenet, työryhmät, järjestäytyminen ja vastuuhenkilöt, viestintä, toiminnan muu sisäinen organisoituminen) Kuvaile mahdollisimman tarkasti näkemyksiänne.

Lähtökohdan on oltava se, että neuvostoja ei saa aluetasolla missään nimessä yhdistää, vaan on perustettava erillinen vammaisneuvosto, erillinen vanhusneuvosto ja erillinen nuorisovaltuusto.

Vuoden mittainen toimikausi olisi liian lyhyt.

Alueellinen vammaisneuvosto tulisi valita tasapuolisesti koko alueelta väkilukuun katsomatta. Poliittisesti sitoutumattomat tulisi ottaa samanarvoisina mukaan. Vammaisten omaiset tulisi olla mukana vammaisneuvoston toiminnassa. Lisäksi tulee varmistaa, että eri vammaryhmät, sekä esimerkiksi vammaiset lapset ovat kattavasti edustettuina.

Kunnallisen neuvoston edustajan tulee olla vammais- tai potilasyhdistyksen jäsen, ei kunnan tai puolueen edustaja.

Kokouskäytännöt tulee varmistaa kaikkien jäsenten mahdollisuus osallistua päätöksentekoon. Varajäsenten on hyvä olla henkilökohtaisia ja näille tulee lähettää esityslistat, pöytäkirjat jne. jotta tiedonkulku on saumatonta. Neuvoston on päästävä järjestäytymään heti uuden kauden alussa, joten henkilövalinnat ovat syytä tehdä ajoissa. Alueen on tarjottava neuvostolle sihteeri, jolle on varattava riittävä työaika. Puheenjohtajuuden on oltava kiertävä, esim. max 4 vuotta (enintään kahden peräkkäisen kauden ajan) yhtäjaksoisesti sama pj. Puheenjohtajan tulee olla vammais- ja potilasyhdistysten edustaja, neuvosto esittää ja aluehallitus nimeää. Neuvostolla tulee olla mahdollisuus perustaa työryhmiä esim. laatimaan lausuntoja, joilla voi olla kiire ja lautakuntaedustajien tueksi. Myös sähköpostikokousten on oltava mahdollisia (esim. lausuntojen hyväksyminen ennen lähettämistä).

Kokoukset tulee järjestää hybridimallilla, jotta kukaan ei joudu olemaan pois esim. henkilökohtaisen avustajan sairastumisen tai vaikkapa pandemian ja heikon immuniteetin vuoksi. Monelle vammaiselle on helpompaa osallistua etänä, toisaalta on hyvä olla myös läsnäolo mahdollisuus halukkaille.

Kokouspaikkojen fyysinen tavoitettavuus (esteettömyys) ja liikennejärjestelyt ovat hyvin tärkeä asia.

Päätösvaltaisuus SOTE-asioita päätettäessä, kolmeneljäsosa kannatus, mieluummin yksimielinen päätös.

Vastuuhenkilöiden yhteystiedot ovat helposti saatavissa.

Kuntien neuvostoista – mutta ei automaattisesti puheenjohtajaa, vaan neuvoston omalla päätöksellä/äänestyksellä joku, jolla on aikaa ja halua oikeasti sitoutua.

3. Onko olemassa joitain valmiita toimintasääntöjä tai -ohjeita, joita voitaisiin hyödyntää sisäisen organisoitumisen valmistelussa? Laita linkki/liitä tähän

Vammaisneuvosto on aluehallinnon, alueella toimivien vammaisjärjestöjen ja alueella asuvien vammaisten henkilöiden yhteistyöelin

Vammaiset tulisi ottaa mukaan jo suunnittelussa kaikissa alueen toiminoissa. YK:n vammaissopimushan joka ratifioitiin toukokuussa 2016 ja tuli voimaan 10.6.2016 tätä jo edellyttää

Mm. Vammaisneuvoston tarkoituksena on toimia työ- ja toimintakykyään menettäneiden vammaisten yhdyselimenä ja tehdä tunnetuksi maamme sosiaalilainsäädäntöä sekä vammaisten oikeuksia, opastaa lakisääteisen avun hakemisessa, auttaa jäseniään kehittymään omatoimiseksi toimeentulon hankkimisessa ja tukea heitä henkisesti ja sosiaalisesti.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi vammaisneuvosto:

- Vammaisneuvoston tarkoituksena on toimia vammaisjärjestöjen, vammaisten hyväksi toimivien yhteisöjen ja vammaisten kuntalaisten yhdysiteenä hyvinvointialueeseen päätöksentekoon, edistää alueen ja vammaisten yhteistoimintaa, vammaisten oikeutta vammaispalveluihin, kuntoutukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin, taloudelliseen sosiaaliturvaan ja muihin alueellisiin palveluihin. Seuraa vammaisten tarvitsemien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehitystä ja tekee esityksiä kunnallisille ja muille päättäjille sosiaaliturvan parantamiseksi

- Tehdä aloitteita ja esityksiä vammaisia koskevissa asioissa ja antaa niistä lausuntoja ja seurata vammaisten tarpeita sekä vammaispalveluiden kehitystä, toimia ulospäin vammaisten yhteisten asioiden ajamiseksi.

-Järjestää erilaisia tiedotus- ja luentotilaisuuksia.

-Vammaisneuvosto koostuu hyvinvointialueen ja vammaisten sekä sidosryhmien (omaishoitajat, vammaiset lapset, omaisjäsenet) edustajista.

-Vammaisneuvostoon kuuluu xx jäsentä, joista kunnalliset vammaisneuvostot valitsevat xx jäsentä, sidosryhmät xx jäsentä ja aluehallitus xx jäsentä. Kullekin varsinaiselle jäsenelle nimetään varajäsen.

-Vammaisneuvoston jäsenten toimikausi on 2 vuotta.

Vammaisneuvosto valitsee 2 vuodeksi kerrallaan vammaisjärjestöjen nimeämien jäsentensä keskuudesta henkilöt, joita esittää puheenjohtajaksi ja varapuheenjohtajaksi. Aluehallitus nimeää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Neuvoston sihteerinä toimii aluehallituksen nimeämä henkilö ja hänelle valitaan varasihteeriksi. Sihteerille on varattava riittävästi työaikaa tehtävän hoitamiseen.

4. Lainsäädännön (kts. saate) mukaan hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimiin tulee valita jäsenet ainakin kuntien vastaavista toimielimistä. Millä periaatteilla tai millaisella prosessilla hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten jäsenet pitäisi mielestänne valita?

Porin vammaisneuvostolla on Porin kaupungin hyväksymä toimintasääntö, mistä löytyy hyvät perusteet vammaisneuvoston kokoonpanon luomiselle.

Vammaisneuvostot ovat tehneet yhteisen julkilausuman noin neljä vuotta sitten. Julkilausuman laati neuvottelun tuloksena Säskylässä, Sanna Vähä-Vahe (mielestäni hän toimii nykyään Eurassa) ja luovutti sen Vesa Kiiskelle Raumalle. Siinä on hyvin selvästi esitetty silloisten vammaisneuvostojen neuvottelijoiden yksimieliset toiveet ja tavoitteet.

5. Lainsäädännön (kts. saate) mukaan hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimiin tulee valita edustajat ainakin kuntien vastaavista toimielimistä. Millä muilla organisaatioilla tai toimijoilla tulisi mielestänne olla oikeus nimetä ehdokas tai jäsen vaikuttamistoimielinten jäseneksi? Tuleeko kelpoisuudelle asettaa joitain ehtoja?

Mukaan tarvitaan päättäjien edustus sekä vammaispalvelujen edustus, mielellään myös terveydenhuollon edustus. Satakunnan omaishoitajilla tulee olla mahdollisuus nimetä edustajansa alueelliseen vammaisneuvostoon. Edustajan tulee olla vammaisen henkilön omaishoitaja. Kunnallisten neuvostojen edustajien tulee olla itse vammais- tai potilasyhdistysten jäseniä ja suurimman osan mielellään itse sairastavia – omaisille tulee myös varmistaa vähintään yksi paikka.

Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi sekä hyvinvointialueen vammaisalan keskusliittojen (laki)asiantuntijoiden valinnan mahdollisuus on selvitettävä, turvattava.

6. Millaisia oikeuksia tulevilla vaikuttamistoimielimillä tulisi mielestänne olla Satakunnan hyvinvointialueella?

Oikeus saada edustaja vähintään läsnäolo- ja puheoikeudella niihin lautakuntiin/jaostoihin, joissa käsitellään vammaisten henkilöiden elämään liittyviä asioita. Neuvoston edustajilla voisi olla myös äänioikeus. Neuvostolla on oltava oikeus saada riittävän hyvissä ajoin etukäteen tietoa valmisteltavista asioista ja neuvostoa on kuultava jo valmisteluvaiheissa, ei vasta silloin, kun asia menee lautakunnan lopulliseen käsittelyyn. Hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimillä tulee olla sekä vastuu että oikeus nimetä ja määrätä SOTE- päävalikkoon oma Vammaispalvelut otsikko siten, että vammaispalvelu avautuu välittömästi, koska laki ja sen velvoitteet koskevat osalle kansalaisia palvelut vuorokauden ympäri, ei vain terveyskeskuksen apuvälinelainaamo.

Alueen vammaisneuvoston tulee saada osallistua kaikkiin niihin tehtäviin jotka koskevat vammaisia jo suunnitteluvaiheessa. Vammaisneuvoston tulee ottaa vastuu

kaikista antamistaan lausunnoista ja vammaisneuvostolle tulee antaa päätösvaltaa kaikissa vammaisiin liittyvissä asioissa.

7. Millaisia vastuita tulevilla vaikuttamistoimielimillä tulisi mielestänne olla Satakunnan hyvinvointialueella?

Neuvoa antava rooli voisi olla sopiva. Lausuntojen antaminen kokemusasiantuntijoina. Neuvoston on sitouduttava pitämään säännöllisesti kokouksia ja antamaan lausuntoja pyydetyistä esityksistä. Neuvoston on nimettävä edustajansa lautakuntiin. Neuvoston on huolehdittava kunnallisten neuvostojen tiedottamisesta alueellisesti päätettävien asioiden suhteen

8. Millaisia muita tehtäviä tai rooleja tulevilla vaikuttamistoimielimillä voisi mielestänne olla Satakunnan hyvinvointialueella?

Neuvoa antavana. Alueellisella vammaisneuvostolla voisi olla nykyistä huomattavasti laajempi rooli valmistelutyössä, neuvoston kautta voisi nimetä asiantuntijajäseniä erilaisiin työryhmiin, joita alueella mahdollisesti tullaan perustamaan.

9. Miten hyvinvointialueen tulisi mielestänne resursoida (hyvinvointialueen) vaikuttamistoimielinten toimintaa (esim. palkkiot, tilat, henkilöresurssit)?

Toimielinten (kolmas sektori, yhdistykset, vapaaehtoiset ammatilliset asiantuntijat) Sote- tarjoamana, toimistotila pienryhmien kokoontumisiin, asiantuntijoiden kuuleminen. Kokouspalkkiot ja matkakulut varmistanee henkilöiden sitoutumisen "vapaaehtoistyöhön."

Alueen on tarjottava esteettömät tilat ja mahdollisuus etäyhteyteen, kokouspalkkioiden ja muiden korvausten tulee olla samat kuin muillakin toimielimillä. On mahdollistettava myös neuvoston edustajien osallistuminen koulutuksiin, valtakunnallisille neuvottelupäiville ja erilaiset seminaarit, kuten tilanne muillakin toimielimillä on. Henkilöstöresursseja tarvitaan ainakin sihteerin ja mahdollisesti myös tiedottamisen/viestinnän suhteen.

10. Muita huomioita tai ehdotuksia hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten perustamiseen ja toimintaan liittyen. (esim. aikataulu, eteneminen, muut huomiot)

Aikataulun tai työn valmistumista (julkaistavaksi) on mahdoton määritellä työn tai kokonaisuuden hahmottamiseksi, mutta kunkin toimintasektorin on käytävä välittömästi pitkäjänteiseen katkeamattomaan (kesälomat) työhön siten että 2022 päättyessä. Hyvinvointialueen maakuntayhteisö on valmis kohtaamaan asiakkaita / potilaita vähintään 2020 vallinneella volyyymilla ja ammatillisella osaamisella!

Nyt on syytä toimia rivakasti. Neuvostojen pitäisi olla jo kasassa, jos halutaan niiden oikeasti olevan valmisteluvaiheessa mukana. Tällä hetkellä (tai hyvin pian, muidenkin lautakuntien aloittaessa) on kaikkein tärkeintä kuulla neuvostoja ennen kuin mitään lopullisia päätöksiä aletaan tehdä.

11.Vapaa sana: Mitä muuta haluatte tuoda esille?

Ei liian raskasta organisaatiota.